

Östergötlands Hembygdsblad

Trevlig sommar!

ÖSTERGÖTLANDS HEMBYGDSBLAD

Utkommer med fyra nummer per år och ges ut av Östergötlands Hembygdsförbund, till vilket 96 föreningar med ca 21 500 medlemmar är anslutna.

Ansvarig utgivare

Denny Lawrot (förbundsordförande)
Sankta Marias Väg 252, 612 93 Finspång
Tel: 0122-201 88, mobil: 0708-12 06 00
denny.lawrot@centerpartiet.se

Redaktionsgrupp

Jesper Ström
Östergötlands Hembygdsförbunds kansli
Tellbovägen 14, 585 64 Linghem
Tel: 076-103 11 39
ostergotland@hembygd.se

Bengt Björner
Brunneby, 597 94 Åtvidaberg
Tel: 0120- 601 71
bengt.bjorner@telia.com

Fredrik Häger
Tel: 0721- 67 13 54
carlingtonlot@gmail.com

Prenumeration

100: -/år: insättes på plusgirokonto 89 881-7

Annonspriser

1/1 sida 1200:-
1/2 sida 600:-
1/4 sida 400:-
Ideella föreningar 50 % rabatt

Annonskontakt

Jesper Ström, 076-103 11 39
ostergotland@hembygd.se

Utkommer

omkring 15/3, 15/6, 15/9, 15/12

Manusstopp

15/2, 15/5, 15/8, 15/11

Östergötlands Hembygdsförbunds Kansli

Tellbovägen 14, 585 64 Linghem
Tel: 076-103 11 39
ostergotland@hembygd.se
www.hembygd.se/ostergotland

INNEHÅLL:

Ordföranden har ordet	sid 3
Kulturarvslyftet	3
Nostalgi och kultur på Museimässan i Norrköping	4
Hus med Historia 2011 – Björsäters HBF	5
Vårmarknad i Hogstad	6
Kulturarvsdag i Motala	7
I kolarskogen med landshövdingen	7
Kontaktuppgifter medlemsföreningar ÖHF	8
Bli med hemsida!	10
Vigsel på hembygdsgård?	11
Hembygdsrörelsen protesterar mot nya folkbokföringen	12
Blåsig hembygdsdag i Fillinge	12
Grinden till dåtiden öppnades på Nubbekullen	13
Celeber gäst besökte Nykil	14

Omslagsbild

Kolmilning vid Olstorp.
Foto: Fredrik Häger

Välkommen med bidrag och foton. Materialet skickas till kansliet. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera texter och bilder.

Tryck

Mjölby Tryckeri
Upplaga 1 100 ex
ISSN 1102-5557

Ordföranden har ordet

Vilken fantastisk vår vi har haft! Sommaren kom verkligen tidigt. Just nu känns det däremot som att hösten väljer att komma tidigt. Men vi får hoppas på att detta är av övergående natur. Var 3/6 på Bankekind's Hembygdsförenings 30-års jubileum med invigning av en nybyggd teaterscen. Föreningen presenterade ett digert program med friluftsgudtjänst, musikkår och teaterföreställning och jag hade unnat dem ett bättre väder. Kort rapport från evenemanget på annat håll i detta nummer.

Vi har hållit stämma själva och även från den finns i detta nummer en rapport. Förbundsstämman i Visby har avlöp i god ordning. Det blev dessvärre ingen förbundsstämma för min del. Ibland händer och sker saker man inte kan resa ifrån. Det kräver omedelbara insatser och åtgärder för att minimera ytterligare skador. Ett stort tack till nya vice ordföranden Birgitta Hertin som med endast en dags varsel tog över min plats i Visby.

Sommarens arbete i vårt projekt att skapa en turistkarta för hembygdsrörelsen i Östergötland har börjat. Vi inleder med besöket av Gunnar Häger för att titta på tillgängligheten. Intresset för Gunnars besök har inte varit så stort som jag trodde men vi fyller veckan med besök runt om i länet. Jesper kommer också att tillsammans med oss i styrelsen resa runt och besöka så många föreningar som möjligt för att ta nya fräscha bilder på era gårdar om så behövs.

Jag har funderat lite över hembygdsrörelsen i stort. Bilden vi har är att hembygdsföreningarna är en samlande rörelse. Att vi lägger stor vikt vid att dokumentera den utveckling som skett här i landet och också genom våra föreningar och museer göra kunskapen tillgänglig för alla. Inte minst vill vi ge våra nya generationer en kunskap om vårt kulturarv. Det här är naturligtvis ett viktigt uppdrag som inte får förringas.

För mig, med min bakgrund att arbeta för utveckling av landsbygden, framstår en lite annorlunda bild av hembygdsrörelsen. Genom mina uppdrag har jag ofta träffat på, om inte hembygdsföreningarna direkt, så de ideella krafter som håller igång dem och allt föreningsliv på landsbygden. Genom dessa kontakter får jag en bild av en hembygdsrörelse som inte bara tittar bakåt utan dessutom tittar framåt och vill vara med och påverka landsbygdens framtid. Det tycker jag är intressant och lovar gott för det fortsatta arbetet.

Varma sommarhälsningar,
Denny Lawrot
ordförande

Kulturarvslyftet

Regeringen gör som tidigare nämnts en ny satsning på kulturarvsområdet, och Kulturarvslyftet är ett sätt att öka sysselsättningen hos tidigare sjukskrivna eller utförsäkrade personer med funktionsnedsättningar och/eller en svag förankring på arbetsmarknaden. Totalt satsas 800 mkr under en treårsperiod.

Riksantikvarieämbetet har alltså fått huvuduppdraget att tillsammans med Arbetsförmedlingen och länsstyrelserna i respektive län planera och erbjuda de ideella organisationerna tjänster inom ramen för Kulturarvslyftet.

Vi var 14 stycken från Hembygdsrörelsen som deltog i länsstyrelsens välbesökta informationsseminarium 4 maj i Linköping som leddes av länsantikvarie Jan Eriksson.

Enkelt kan det hela beskrivas som en typ av löneanställning, vilket betyder en del administrationsarbete och en viss löneersättning från oss i hembygdsrörelsen, men också en klar möjlighet för oss att få hjälp med arbete som vi inte på egen hand

hinner med. Det kan vara småreparationer, digitalisering, inläsning av husförhörlängder och gamla kartor – helt beroende på vilken förkunskap och erfarenheter de olika personerna besitter. Dock är en del av pengarna avsatta till att anställa kulturarbetare med relevant utbildning som arbetsledare för de lönebidragsanställda som får anställning genom kulturarvslyftet.

Ta er en funderare i er bygd och ert hembygdsföreningsområde: ni kanske har en guldgruva där. Vi i Hembygdsförbundet har goda erfarenheter men har inte möjlighet att sysselsätta flera personer just nu. Hör gärna av er – vi kanske kan ge råd och stöd i ert arbete!

Inga Britta Adolfsson, Östergötlands Hembygdsförbund

Fullständig information om Kulturarvslyftet finns på:

www.raa.se/cms/extern/aktuellt/kulturarvslyftet.html

Nostalgi och kultur på Museimässan i Norrköping

En skara människor går nedför trappan till Laxholmskällaren i Arbetets Museum. Här har nyligen den första nationella museimässan slagit upp sina portar, och besökarna som är på väg hit tittar sig nyfiket omkring när de går in i utställningslokalen.

– Målet med mässan är att lyfta fram de mindre museernas verksamhet, säger Lovisa Almborg. Hon är projektansvarig på ArbetSam och har tillsammans med Arbetets Museum organiserat mässan.

– Vi hoppas att det här kan bli ett återkommande arrangemang, men först ska vi göra en utvärdering, fortsätter hon.

Utställare från ett tjugotal museer runt mellersta Sverige har samlats för att visa upp sin verksamhet. De lockar till sig besökarna genom att vifta med tryckta broschyrer och sträcker fram skålar med söta karameller.

Jesper Ström berättade om verksamheten inom Östergötlands Hembygdsförbund.

Hembygdsförbundet var på plats

Framför en stor banderoll från Sveriges Hembygdsförbund står kanslisten Jesper Ström och visar besökarna delar av verksamheten inom Östergötlands Hembygdsförbund.

– Vi halkade in här på ett bananskal kan man säga. Tack vare att riksorganisationen behövde hjälp med bemanningen av deras bord på Museimässan så fick vi plats, säger han och lägger tillrädda förbundets trycksaker. Till mässan har han tillverkat en väggkarta där Östergötlands hembygdsföreningar är markerade med ett nummer. Besökarna samlas runt kartan och pekar på de olika siffrorna när de diskuterar hembygdsvärdelsen i länet.

– Det blev ett perfekt tillfälle att visa upp oss och våra föreningar när chansen gavs, avslutar han och fortsätter sitt bemanningspass.

Östergötlands museum satsar på datorhistoria

Strax intill Hembygdsförbundets bord står Ellika Kyndel från Östergötlands museum. Hon pratar med Elin

Kusmin som har anställts på Datamuseet IT-ceum för att arbeta med de pedagogiska frågorna kring verksamheten.

– Datamuseet är något unikt som vi vill satsa på, säger Ellika Kyndel.

Datamuseet IT-ceum är Sveriges enda museum för datorhistoria. Det öppnade 2004 och var ett samarbete mellan Linköpings universitet och Linköpings kommun, men idag är verksamheten en del av Östergötlands museum.

Trätågsnostalgi

Några män i yngre medelåldern står omkring Solveig Nordh från Brio Lekoseum i Osby. De tittar nostalgiskt när hon visar en trätågbanda som är uppmonterad på ett bord.

– När jag var liten hade jag en låda med leksaker, säger hon och tittar på männen som lyssnar uppmärksam.

– Mina barn hade ett rum fullt med leksaker, och mina barnbarn har ett helt hus med leksaker, fortsätter hon utan att ta blicken från männen.

Hon menar att dagens barn dränks i prylar. Därför har säkerhetskraven skärpts och leksakstillverkarna måste använda material med större hållbarhet för att klara konkurrensen. Av den anledningen använder Brio, som är kända för sina träleksaker, även plast i produktionen.

Industrikultur

Mittemot Solveig Nordh och hennes leksaker står Britt Beiron från Qvarnstensmuseet i Lugnås utanför Mariestad. Hon är klädd som en kvinna från 1800-talets allmog och visar upp en säregen träkonstruktion.

– Det här är en modell av en anordning som användes för att dra upp kvarnstenarna från gruvan, förklarar hon och pekar på en stor vev där ett rep är fastsurrat.

– Den andra änden av repet lindades runt kvarnstenen som sakta drogs upp när veven svängdes runt, fortsätter hon och drar i handtaget.

Under flera hundra år tillverkades kvarnstenar i bygden omkring Lugnåsberget. Tillgången på lämpligt material var god och man bröt både i dagbrott och i gruvor. På 1850-talet kulminerade verksamheten som då var större än all annan industri i Mariestad. Betong kom sedan att användas som råmaterial till kvarnstenar och 1919 upphörde brytningen.

Text och bild: Fredrik Häger

Hus med Historia 2011 - Björsäters HBF

Björsäters HBF beviljades ett bidrag på 100 tkr (av sökta 295 tkr) för fortsatt upprustning av hembygdsgården Smedstorp. I det följande presenteras först hembygdsgårdens historia. Avslutningsvis redovisas sedan det renoveringsarbetet, som tack vare bidraget, kunnat utföras under 2011.

Hembygdsgårdens historia

Smedstorp är en ryggåsstuga, som inköptes av hembygdsföreningen år 2002. Torpet var ursprungligen ett smedboställe, lydande under gården Tegelsäter. Torpet ligger på nära 350 meters avstånd från mangårdsbyggnaden. På tomten, som är på ca 2000 m², finns dels själva torpstugan (på ca 50 m²) och dels en ”verkstad” (på ca 30 m²). Den senare synes vara minst lika gammal som huvudbyggnaden. Åldern på torpet, som ligger kvar på ursprunglig plats, har ännu ej fastställts. Torpet finns dock omnämnt 1665 i Björsäters födelsebok. Dendrokronologisk undersökning kommer att ske.

Byggnadsantikvarisk upprustning av Smedstorp.

Redan vid övertagandet var föreningen medveten om att visst både inre och yttre renoveringsarbete skulle komma att krävas. När så innerväggar och innertak började rivas visade det sig att reparationsbehovet vida översteg vad som förutsetts. I början av 2004 inbjöds dåvarande länsantikvarien Bengt Häger till Smedstorp för att ge råd hur vi skulle gå vidare. Vid besöket konstaterade han att husen låg på ursprunglig plats och att – trots torpets skick – detsamma var värt att reparera. Resten kan sedan sägas vara (en pågående) historia, som sammanfattas i det följande.

Under ledning av byggmästare Bertil Ahlström (antikvariskt kunnig och tillika förenings-medlem) påbörjades arbetena med ekonomiskt stöd från Länsstyrelsen. Fram till år 2010 hade nära 3500 ideella arbetstimmar lagts ner på upprustningen. Föreningen hade då fortfarande långt till målet och uppmärksammades på möjligheten att söka bidrag inom ramen för Hus med Historia. Som en av fem östgötska hembygdsgårdar hade så Björsäter förmånen att få ett bidrag på 100 tkr för invändig renovering av hembygdsgården.

Under fortsatt ledning av Bertil Ahlström återupptogs så i april 2011 renoveringsarbetet och har i år nedlagts drygt 740 timmars ideellt arbete på Smedstorp. Genomgående (även där åtgärderna inte syns) har traditionella metoder använts. Strävan har även varit att återanvända tidigare brukat material såsom handslaget tegel, gamla handtillverkade takpannor, golvbjälkar och annat virke (främst från Smedstorp) i så stor utsträckning som möjligt. All smidd spik har tillvaratagits, rätats och återanvänts. Vid behov har smidd spik och klippspik anskaffats lokalt. Detta innebär att inte en enda ”modern” spik har kommit till användning.

Föreningen har inom ramen för Hus med Historia beviljats ett bidrag för 2012 på 90 tkr. Arbetena vid Smed-

3 man från Ringarums HBF på besök för erfarenhetsutbyte.

Såpskurning av äldsta lagret köksgolv.

storp kommer därmed fortsätta under året och närmast gäller att iordningsställa köket till 1920-talsstil - bl.a. genom att tillverka och montera tidstypiskt pärlspont samt do. golv- och dörrfoder; återställa tidigare låg dörröppning mellan kök/rum samt tillverka passande, tidstrogen dörr.

I rummet (så nära 1700tal-interiör som möjligt) skall ett golv med koniskt brädor läggas och den öppna spisen färdigställas. Sedan stommen efter renoveringen 2010-2011 satt sig kommer lerklining ske. Efter nytillverkning av tidstypiska golvfoder kommer linoljefärgsmålning ske av snickerier mm.

Avslutande åtgärder utomhus blir tillverkning av en inåtgående ytterdörr (med fällbomslås) samt uppsättning av trähänggrännor på handsmidd krok. Ambitionen är att huvuddelen av ovanstående skall medhinnas under innevarande år.

Resultatet av våra aktiviteter inom ramen för Hus med Historia är dels att Smedstorp kommit en god väg på att bli en verklig fågel Fenix och dels att Bertils och andras byggantikvariska kunskaper och metoder fått en spridning inte bara inom den egna föreningen utan även till andra föreningar. Vi delar även i fortsättningsvis gärna med oss av våra erfarenheter och kunskaper. Så välkommen kontakta undertecknad.

Text och foto: Bengt Björner

Vårmarknad i Hogstad

Ju mindre socken desto större samarbetsanda har både sagts och bevisats. Hogstad Hembygds- och Byalagsförening är ett av många exempel i länet. Vid årets Vårmarknad i Hogstad kom drygt 130 besökare till den röda stugan i kyrkbyn. Vädret var från och till ganska ogint men ett blandat utbud fick bilisterna att stanna upp. Hantverk i textil, bord med loppis och ett imponerande urval träslöjd erbjöds, för att inte förglömma kaffe med hembakat och den traditionella varma korven.

En vägg i stugan är dekorerad med foton från tidigare arrangemang men årets program väcker också intresse. Ordföranden Kai Hågård berättar att deltagandet i olika verksamheter alltid brukar vara stort.

– Föreningen har 160 medlemmar och vi har en styrelse på tolv personer, det blir ganska många som kan dela på uppgifterna. Bystugan invigdes 2008 men mycket återstår att göra, säger Kai Hågård. Tidigare var verksamheten förlagd till ett rum i församlingshemmet men med ett helt hus till förfogande kan flera aktiviteter erbjudas.

– Bystugans syfte är att öka gemenskapen och att kunna ge alla åldrar en plats.

Årets program innehåller gökotta, midsommarfirande, torpmärkning och bussresa för att nämna några smakprov. Det är också en återkommande verksamhet vid Bystugan som exempelvis hembygdscirkel, boule, tipspromenad och grillkvällar.

Man får en stark känsla av att det är väl tillgodosett för alla åldrar och intressen!

Text och foto: Ing-Marie Hagelin

Vårmarknad vid Bystugan i Hogstad.

Arkivkurs för hembygdsföreningar!

Hembygdsföreningarna är välkomna till Östergötlands Arkivförbund på en endagskurs om arkiv. Lär dig dokumentera din förenings arkiv och din lokalhistoria.

Kursen äger rum lördagen den 22 september, kl. 11-16, hos Östergötlands Arkivförbund, Vattengränden 14, Norrköping.

Avgift 100 kr/person. Kursmaterial och fika ingår.

Anmälan till adm@olfa.nu eller 011-12 28 90, senast 16 september.

HEMBYGDSFÖRSÄKRINGEN

DET BRINNER I HEMBYGDSGÅRDAR

Att drabbas av att hembygdsgården brinner ner till grunden är nog en av de största förluster som kan drabba en hembygdsförening. Inte bara kulturhistoriskt värdefulla byggnader går förlorade, man mister också samlingarna och de hembygdsintresserade mister en betydelsefull samlingspunkt. Därför är det förstås viktigt att föreningen gör allt den kan för att förebygga att det händer. Från försäkringskansliet kan alla anslutna föreningar beställa ett gratis arbetsmaterial till hjälp för att förebygga bränder.

Under hela året fortsätter kampanjen *Så skyddar vi kulturarvet*. Föreningarna har möjlighet att vid ett tillfälle få bidrag till införskaffande av exempelvis brandsläckare, brandfilter eller brandlarm med upp till 50 %, max 2 000 kr. Ansök genom att skicka in kopia på kvitto eller faktura till försäkringskansliet, se adress nedan. Glöm inte att ange vart bidraget ska utbetalas. Till larm finns ytterligare bidrag att söka.

MÅNGA UPPDATERINGAR SAKNAS

Fortfarande är det över hälften av alla föreningar som ännu inte uppdaterat sin försäkring. Vid eventuell skada är det mycket viktigt att föreningens byggnader och lösegendom är korrekt försäkrade. Ett uppdaterat försäkringsunderlag ska skickas in även om inga ändringar behövs göras. Kontakta försäkringskansliet om ni är osäkra på om er förening har uppdaterat.

Hembygdsförsäkringen,
Östra Långgatan 30A, 432 41 Varberg
hembygdsforsakringen@hembygd.se 0200-22 00 55

Kulturarvsdag i Motala

Motala Gamla Folkets hus byggdes 1907 efter ritningar av Lars Kolmodin. Idag är huset ett byggnadsminne.

Den 18 april arrangerades Östergötlands Kulturarvsdag i Motala. Cirka 130 personer kom till gamla Folkets Hus. Programmet var välfyllt och besökarna fick bland annat höra Anita Löfgren Ek berätta om den kulturhistoriska inventeringen av kyrkobyggnader och kyrkomiljöer som genomfördes i Linköpings stift 2006. Caroline Morgansdotter Blomsten från Östergötlands museum visade några bilder från det pågående projektet "Hej Hus!" där barn får utforska husen i Linköping. Arkeologen Göran Gruber premiärvisade en film om utgrävningarna i samband med spårbyggnationen i Motala. Anders Persson och Joakim Johansson berättade hur de inventerade torp genom att jämföra kartor från olika tider.

Efter lunchen blev deltagarna guidade till Motala verkstad. De fick också veta hur den självtömmande torrdockan vid Café Mallboden fungerar.

Text och bild: Fredrik Häger

I kolarskogen med landshövdingen

Två ljusa älvor dansar ut från skogsbrynet bakom kolarplatsen i Olstorp. Den främre av de båda håller en fackla som hon svänger i takt med violinistens toner. Älvorna dansar uppför stegen till toppen av kolmilan. De sträcker över facklan till landshövding Elisabeth Nilsson som väntar där tillsammans med kolargubbarna Tage Andersson och Arne Pilström.

– Det här är första gången jag tänder en kolmila, säger Elisabeth Nilsson och lägger ned facklan i hålet som är preparerat med granris. Stora lågor slår upp och röken driver vit och tjock bort mot skogsriddan.

Vreta Klosters Hembygdsförening har tänt sin trettonde kolmila och åskådarna applåderar. Konferencieren Håkan Annerud tackar landshövding Elisabeth Nilsson och eleverna från Folkungaskolans danslinje för deras medverkan. Nu väntar tre veckor av intensivt arbete vid kolmilan. Den måste övervakas dygnet runt och för att vakterna skall få tak över huvudet under arbetspassen, har föreningens medlemmar byggt en riktig kolarkoja med två bäddar och egen eldstad.

– Vi arbetar i tolvtimmarsskift från sju till sju, säger Tage Andersson som har varit med förr.

Han minns en gång då milan höll på att brinna upp. Meterhöga lågor slog upp ur ett hål som hade bildats i milans vägg. Tack vare rådigt ingripande från erfarna kolargubbar kunde milan räddas.

– Annars hade allt arbete varit förgäves, understryker han.

Vreta Klosters Hembygdsförening bygger en kolmila var tredje år. De första åren höll man till i Bjäsäter men nu är verksamheten förlagd till Olstorp utanför Ljungsbro. I samband med arbetet vid kolmilan ordnar föreningen olika aktiviteter. Bland annat har de haft sång- och berättarkvällar och en hantverksdag.

När kolningen vid milan är klar tar medlemmarna i hembygdsföreningen hand om det utvunna kolet. De lägger kolet i säckar som de sedan säljer vid olika tillfällen.

Med verksamheten kring kolmilan håller Vreta Klosters Hembygdsförening liv i en gammal tradition. Trots att arbetet är tungt och smutsigt vill många frivilliga hjälpa till.

Tage Andersson, landshövding Elisabeth Nilsson och Arne Pilström vaktade milan de första minuterna.

Text och bild: Fredrik Häger

Kontaktpuppgifter för 96 medlemsföreningar inom Östergötlands Hembygdsförbund (postmottagare)

Aska Hembygdsförening

Sten Westberg
Holmsvägen 44
591 36 MOTALA
Tel: 0141-20 80 33, 070-281 43 10
sten.westberg@hotmail.com

Björkebergs Hembygdsförening

Agneta Sundstrand
Kvinslunda 1
590 47 VIKINGSTAD
Tel: 013-841 00, 070-567 05 85
agneta@myra.eu

Ekeby Hembygdsförening

Anders Nilsson
Götevi
590 15 BOXHOLM
Tel: 0142-580 28, 070-313 43 32
anders.gotevi@hotmail.se

Gammalkils Hembygdsförening

Mariann Löfgren
Krångestad Kullen
583 60 GAMMALKIL
Tel: 013-33 11 17
mariann@kullengammalkil.se

Gårdeby Hembygdsförening

Marie-Louise Johansson
Hagalund Gårdeby
614 95 SÖDERKÖPING
Tel: 011-710 35
hagalund2@live.se

Hembygdsföreningen Gamla Reijmyre

Carl-David Söderback
Sandåkravägen 13
610 14 REJMYRE
011-876 88, 070-625 99 47
info@reijmyrehembygdsforening.se

Hogstad Hembygds- & Byalagsförening

Kai Hågård
Västanåvägen 15
595 93 MJÖLBY
Tel: 0142-723 01, 073-418 22 41
kai.hagard@privat.utfors.se

Högby Hembygdsförening

Helene Gustafsson
Beletorp 2
595 93 MJÖLBY
Tel: 0142-720 33, 070-287 97 74
helene.gustafsson.mjolby@wasadata.net

Krokeks Hembygdsförening

Sara Classon
Skottsätter 1
618 33 KOLMÅRDEN
Tel: 011-39 24 20, 070-729 85 09
sara.classon@telia.com

Lindö-Berga Hembygdsförening

Kerstin Sörensen-Olsson
Bråviksvägen 42
603 65 NORRKÖPING
Tel: 011-31 91 08
info@lbhf.se

Norra Vi Hembygdsförening

Gertrud Månsson Falk
Rosenberg
577 94 LÖNNEBERGA
Tel: 070-239 66 89
gertrud.manssonfalk@hotmail.com

Regna Hembygdsförening

Elvert Hammar
Regna Motala Ång 10
640 10 HÖGSJÖ
Tel: 0151-800 30
vanjaeinarsson@hotmail.com (sekr)

Askeby Hembygdsförening

Rolf Pettersson
Bergsättersvägen 9
585 63 LINGHEM
Tel: 013-760 18, 070-966 66 59
rolf.pettersson@boremail.com

Björnsäters Hembygdsförening

Bengt Björner
Brunneby, Björnsäter
597 94 ÅTVIDABERG
Tel: 0120-601 71, 070-671 85 85
bengt.bjorner@telia.com

Fornåsa-Lönsås Hembygdsförening

Inger Nilsson
Månvägen 8
590 33 FORNÅSA
Tel: 0141-702 58, 070-279 14 67
iegberth@hotmail.com (Ordf.)

Grebo Hembygdsförening

Rolf Gordon
Grebo prästgård
585 95 LINKÖPING
Tel: 013-550 83, 070-965 00 83
rolfgordon@swipnet.se

Gårdserums Hembygdsförening

Birgitta Söderman
Börsebo, Västergård 1
597 97 ÅTVIDABERG
Tel: 0120-103 15, 076-846 32 77
birgitta.soderman65@gmail.com

Hembygdsföreningen Vikingarna

Ulf Jönsson
Lindbacken Bottna
614 97 SÖDERKÖPING
Tel: 0121-400 26, 070-413 27 81
mail@ulfjonsson.se

Hovs Hembygdsförening

Tor Odenbring
Ljungagränd 4D
592 30 VADSTENA
Tel: 0143-124 88, 070-250 85 93
toringridodenbring@telia.com

Kimstad Hembygdsförening

Per Andersson
Huseryd 4
610 20 KIMSTAD
Tel: 011-571 17, 070-620 13 67
bengt.berglof@globalnet.net(kassör)

Kullerstad-Skärblacka

Hembygdsförening
c/o Lennart Westergren
Ljusfors Herrgård
617 31 SKÄRBLACKA
Tel: 011-28 47 04, 070-789 22 82
kull_skarb_hembygdforen@telia.com

Malexanders Hembygdsförening

Elisabeth Ekman
Skärlunda Södergård
590 14 BOXHOLM
Tel: 0142-310 65, 070-544 31 65
leif.jane@telia.com (Ordf.)

Nykils Hembygdsförening

Roland Johansson
Viborga Haga
590 52 NYKIL
Tel: 013-33 02 55
roland.x.johansson@mil.se

Ringarums Hembygdsförening

Torsten Magnusson
Lilla Fallingeberg
615 94 VALDEMARSVIK
Tel: 0123-340 37, 070-834 03 70
torsten.ma@telia.com

Ask-Ekebyborna

Hembygdsförening
Carl von Essen
Ulvåsa 106, 591 95 MOTALA
Tel: 0141-713 60, 070-536 30 07
ulvasa@tele2.se

Borensbergs Hembygdsförening

Anders Åhammar
Fågelsjövägen 3
590 31 BORENSBERG
Tel: 0141-407 59, 073-065 95 55
anders.ahammar@boremail.com

Föreningen Gamla Linköping

Ulf R Lindgren
Djåknegränd 3
582 46 LINKÖPING
Tel: 070-236 46 55
ulfrlgn@gmail.com

Gryts Hembygdsförening

Erik Lundberg
Skogsudden
610 42 GRYT
Tel: 0123-400 72, 070-845 07 20
eriklundberg2000@yahoo.se

Halsebo-Kävelsbo Hembygdsförening

Lars Samuelsson
Kävelsbo, Norrgården
597 91 ÅTVIDABERG
Tel: 0120-510 64, 070-521 15 27

Hembygdsföreningen

Vilbergens Vänner
c/o M Engman
Blockstensgatan 23
603 86 NORRKÖPING
Tel: 011-16 68 46
leif-engman@tele2.se

Hägerstad-Kettilstad Hembygdsförening

Marita Forsman
Hägerstad Lund 1
590 46 RIMFORSA
Tel: 070-819 35 10
DRT4gard@tele2.se (ordf.)

Kisa -Västra Eneby Hembygdsförening

Alf Malmgren
Föllingsö gård
590 39 KISA
Tel: 0494-716 74
alf.malmgren@swipnet.se

Kärna Hembygdsförening

Monica Karlsson
Norrgatan 13F
586 62 LINKÖPING
Tel: 013-29 82 02
karlsson.sven.ake@telia.com

Mjölby Hembygdsförening

Norrgårdsgatan 15, 595 41 MJÖLBY
Tel: 0142-147 47
mjolby_hembygdsforening@tele2.se
Ordf. Carl-Gustav Svensson,
Tel: 076-368 23 09

Näkens Hembygdsförening

Mats Asplund
Solvik Näkna
616 91 ÅBY
Tel: 011-613 74, 070-714 90 74
matsasplund@telia.com

Risinge Hembygdsförening

Gunvor Edlund
Stjärnvik Slott 11
612 92 FINSPÅNG
Tel: 0122-211 21, 070-667 75 13
risinge.hembygd@hotmail.com

Bankeinds Hembygdsförening

Maj-Britt Claesson
Astrakanv. 4, Bankekind
585 93 LINKÖPING
Tel: 013-531 04, 073-994 96 57
phem@telia.com (ordf)

Bråbo Hembygdsförening

Eva Håkansson
Ångshyddan Getå
616 90 ÅBY
Tel: 011-620 73, 070-749 88 00
evanhakansson@hotmail.com

Föreningen Linköpings Ekopark

Björn Ström
Åbylundsgatan 36
582 36 LINKÖPING
Tel: 013-10 34 51, 073-314 75 46
bjorn_strom@telia.com

Gusums Hembygdsförening

Claes Göran Petersen
Kvarnvägen 10
610 40 GUSUM
Tel: 0123-207 37
gusumshembygdsforening@spray.se

Hannäs Hembygdsförening

Göte Edstrand
Hägerstad Hagaborg
597 96 ÅTVIDABERG
Tel: 0120-411 50, 070-557 27 22
gote.edstrand@telia.com

Hembygdsföreningen Ydregården

c/o Zeylon
Solstigen 4
570 60 ÖSTERBYMO
Tel: 0381-605 25, 076-839 37 94
sven-evert.zeylon@aries.vokby.se

Hällestads Hembygdsförening

Gull-Britt Evertsson
Skånstorp svägen 30
610 12 HÄLLESTAD
Tel: 0122 - 50543
bengt.siljedahl@telia.com (ordf.)

Klockrike Hembygdsförening

Ewa Höglind
Slättåker, Klockrike 624
590 32 KLOCKRIKE
Tel: 013-33 21 13, 070-579 78 73
hembygd@klockrike.se

Landeryds Hembygdsförening

Joakim Johansson
Skogslöckegatan 56
587 27 LINKÖPING
Tel: 070-931 55 06
ordforande@landerydhbf.se

Normlösa Hembygdsförening

Lars-Åke Karlsson
Myran, Normlösa
596 93 SKÄNNINGE
Tel: 073-073 71 04
lassekarlsson.mjolby@wasadata.net

Oppeby Hembygdsförening

Birgitta Fors
Sätertorpet Oppeby
590 46 RIMFORSA
Tel: 0494-610 30, 070-538 57 21
e.birgitta.fors@gmail.com

Rystad-Östra Harg Hembygdsförening

Britt Madsen
Mylinge 1
585 91 LINKÖPING
Tel: 013 -710 95, 070-564 91 59
rystadostraharg@gmail.com

Rök-Svanshals Byalag
c/o Widén
Toredalsvägen 73, 144 63 RÖNNINGE
Tel: 08-532 52 110
lars.widen.0853252110@telia.com

Skedevi Hembygdsförening
Ulla Köhler
Sjövägen 29
610 14 REJMYRE
Tel: 0151-211 62, 070-268 20 89
ingvarulla.kohler@hotmail.com

Sya Hembygds- & fornminnesförening
Iris Unell
Björklund, Sya
595 96 MJÖLBY
Tel: 0142-263 13
syahembygd@gmail.com

Tingstad Hembygdsförening
Ove Gewecke
Snickaregatan 27
582 26 LINKÖPING
Tel: 073-691 84 10
ove.gewecke@bredband.net

Torpöns Hembygdsförening
Siv Johansson
Nockabo Backåkra
573 94 TRANÅS
Tel: 0140-420 61, 070-541 98 21
siw.b.johansson@gmail.com

Ulrika Museums Vänförening
Inga-Lill Gustafsson
Gammalkilsvägen 21
590 53 ULRIKA
Tel: 0142-912 35, 070 - 203 66 94
museet@ulrikainfo.se

Wist Hembygdsförening
Berit Bergqvist
Blästadsgatan 59
589 23 LINKÖPING
Tel: 013-16 07 86, 070 -316 28 38
berit.bergqvist@telia.com

Vårdsbergs Hembygdsförening
Lisbeth Häger
Blidvådersvägen 2, 582 72 LINKÖPING
Tel: 013-14 43 19, 076-876 44 52
vbgs.hbf@gmail.com

Västra Husby Hembygdsförening
Bengt Johansson
Åby gård
614 94 SÖDERKÖPING
Tel: 011-700 61, 070-534 19 14
bengt.aby.johansson@telia.com

Åsbo Hembygdsförening
Göran Bergengren
Slästorp Åsbo
595 92 MJÖLBY
Tel: 0142-590 17
papilio@swipnet.se

Öjebroortens Hembygdsförening
Arne Pettersson
Öjebro Gropekvarn 1
590 17 MANTORP
Tel: 0142-36 11 50, 070-433 27 02
arp@tele2.se

Östra Eneby Hembygdsförening
Mikael Johansson
Rösgången 37, 3 tr.
602 11 NORRKÖPING
Tel: 011-18 73 95, 076-851 40 82
mikael.johansson.381@live.se

S:ta Ingrid's Gille
Rådhuset
596 32 SKÄNNINGE
Tel: 0142-402 96
staingridsgille@bahnhof.se

Skeppsås Hembygdsförening
Bodil Paulsson
Ågatan 8
596 32 SKÄNNINGE
Tel: 0142-36 20 71, 070 -362 00 71
skeppsas.hembygdsforening@bypass.se

Södra Kinda Bydegille
Göte Eriksson
Bergdalagatan 15b
590 37 KISA
Tel: 0494-301 14
Gote.Ericsson@gmail.com

Tjällmo Hembygdsförening
Margareta Karlsson
Toltorp
590 34 TJÄLLMO
Tel: 0141-630 70
gunilla_strom@telia.com (sekr.)

Tryserums Hembygdsförening
Sven Bråkenhielm
Tryserum Vallby 1
615 95 VALDEMARSVIK
Tel: 0123-330 33, 073-023 52 79
tryserum.hembygd@gmail.com

Valdemarsviks Hembygdsförening
Kristen Ryding
Båthusvägen 4B
615 33 VALDEMARSVIK
Tel: 0123-103 19, 070-680 29 30
kristerryding@hotmail.com

Vreta Klosters Hembygdsförening
Rolf Pettersson
Rökingestigen 45
589 71 LJUNGSBRO
Tel: 013-660 77, 073-346 49 04
rolf.k.bpettersson@telia.com

Väderstad Hembygdsförening
Jan Hedlund
Lilla Valby 1
590 21 VÄDERSTAD
Tel: 0142-704 71, 073-564 33 78
moberg@one.se

Västra Ny Hembygdsförening
Inga Britta Adolfsson
Medevi Kalvsjö
591 97 MOTALA
Tel: 0141-910 24, 070-634 85 14
ingabritta.adolfsson@e.lrf.se

Åtvids Hembygdsförening
Jonny Lönn
Skogvaktarevägen 5
597 41 ÅTVIDABERG
Tel: 0120 -135 94, 073- 091 35 94
jonny.lonn@telia.com

Örtomta Hembygdsförening
Inger Rydh
Höversby Lackhålla
585 94 LINKÖPING
Tel: 013-780 34, 070-868 39 86
inger.rydh@telia.com

Östra Ryd Hembygdsförening
Christer Johansson
Kåknö Västergård
614 96 ÖSTRA RYD
Tel: 011-740 40, 070-545 93 60
vastergarden@gmail.com

Sankt Anna Hembygdsförening
Roland Pettersson
Fullerstad Gård
614 93 SÖDERKÖPING
Tel: 0121-202 27, 070-520 22 79
fullersta@live.se

Skärkinds Hembygdsförening
Lars-Erik Larsson
Ången
610 21 NORSHOLM
Tel: 011-550 14
limlarsson@swipnet.se

Tannefors Hembygdsförening
Lars Nyström
Curmansgatan 4
582 52 LINKÖPING
Tel: 013-13 31 37
per@m5arkitektur.se (Ordf.)

Tjärstads Hembygdsförening
Gunnar Ölfvingsson
Opphem
590 46 RIMFORSÅ
Tel: 0494-241 53
gunnarioppheh@hotmail.com

Törnevalla Hembygdsförening
Sigvard Hallendorff
Oppreva 2
585 61 LINGHEM
Tel: 013-741 21, 070-517 41 21
sigvard_hallendorff@hotmail.com

Veta Hembygdsförening
Björn Hult
Stora Ljunga
590 17 MANTORP
Tel: 0142-36 40 02, 070-510 72 09
hult.bjorn@telia.com

Vånga Hembygdsförening
Ewa Sundell
Vånga Käslinge 7
617 90 SKÄRBLACKA
Tel: 0122-301 31, 070-386 19 44
tore.sundell@telia.com

Västerlösa Hembygdsförening
Jan Cederlund
Döme stad
590 47 VIKINGSTAD
Tel: 013-29 86 08

Västra Ryd Hembygdsförening
Marianne Ström
Rydsnäs vägen 51
570 60 ÖSTERBYMO
Tel: 0381-501 19, 070-214 81 61
s.w@cetus.vokby.se (kassör)

Älvestad Hembygdsförening
Tore Eriksson
Älvan 530
590 33 FORNÅSA
Tel: 013-39 30 88, 070-542 38 01
elfestad@boremail.com

Östgöta-Dals Hembygdsförening
Per Kählin
Släggvägen 20
592 93 BORGHAMN
Tel: 0143-200 31, 0143-768 67
per.kahlin@gmail.com

Östra Skrukeby Hembygdsförening
Ulf Samuelsson
Kråksångsvägen 25
585 65 LINGHEM
Tel: 013-706 74
samuelsson.uffe@gmail.com

Skeda Hembygdsförening
Karl-Gustav Seidlitz
Torrborga Granstugan
585 97 LINKÖPING
Tel: 013-501 82, 070-796 42 10
kalle.seidlitz@allt2.se

Svinhults Hembygdsförening
Bengt-Åke Hultgren
Svinhults Södergård 1
570 60 ÖSTERBYMO
Tel: 0381 - 520 49, 070-678 57 91
ninadelavaux@hotmail.com (kassör)

Tidersrums Hembygdsförening
Allan Westerdahl
Tidersum Lilla Tidersrum
590 39 KISA
Tel: 0494-401 01, 076-129 79 61
allan.westerdahl@home.se

Torpa Hembygdsförening
Lena Skördeman
Stureborg, Torpa
573 94 TRANÅS
Tel: 0140-400 05, 070- 633 32 96
lena@skordeman.com

Ulrika Hembygdsförening
Bertil Andersson
Amundebo Södergård
590 53 ULRIKA
Tel: 0142-911 30, 070-603 78 82
am.bertil@tele2.se

Vikingstads Hembygdsförening
Lennart Wallerstedt
Malmskogsvägen 4
584 22 LINKÖPING
Tel: 013-29 78 27
vikingstadshbf@gmail.com

Vårdnäs Hembygdsförening
Ove Bernförd
Vinkelvägen 3B
590 45 BROKIND
Tel: 013-13 17 98, 070-585 90 01
obernfordt@live.se

Västra Hargs Hembygdsförening
GunnBritt Petersson
Önnebo Tomtebo
595 91 MJÖLBY
Tel: 0142-240 11, 076-824 87 16
m.thorn@spray.se (kassör)

Yxnerums Hembygdsförening
Christina Ottosson
Borkhult Borkås
597 95 ÅTVIDABERG
Tel: 0120-401 07, 070-249 53 45
kickiotto@gmail.com

Ödeshögs Hembygdsförening
Ingrid Staaf
Sunneby 4
599 91 ÖDESHÖG
Tel: 0144-210 68
odeshogsvandrarhem@telia.com

Östra Ed Hembygdsförening
David Fogelberg
Västerum, Gata
615 92 VALDEMARSVIK
Tel: 0493-420 10
hbf@ostraed.se

Östra Tollstad Hembygdsförening
Anita Löfgren Ek
Tollstad Norrgård
590 17 MANTORP
Tel: 0142-216 63, 072-202 16 63
per-arne.ek@e.lrf.se

Stämmer inte uppgifterna? Kontakta då kansliet! E-post: ostergotland@hembygd.se, tel: 076 – 103 11 39

Hembygdsförbundets nya hemsida.

Bli med hemsida!

Det har förhoppningsvis inte undgått någon att Sveriges Hembygdsförbund SHF nu har öppnat sin nya hemsida www.hembygd.se. Detta innebär att Östergötlands Hembygdsförbund och våra medlemsföreningar nu återfinns under adress: www.hembygd.se/ostergotland, till vilken många av er redan flyttat in till.

Vill ni som ännu inte flyttat också vara med och synas med en sida i webbportalen? Tjänsten ingår i er medlemsavgift! Skriv då på och skicka in det nya avtalet till SHF i Stockholm. Det finns att hämta på länken: www.hembygd.se/wp-content/uploads/2012/04/avtal-nya1.pdf. Fullständig info finns på länken: www.hembygd.se/sida/om-shf/service/hemsida-i-portalen/.

Ett par tumregler & tips:

- Har ni haft sida under förbundsportalen förut, behövs avtalet skickas in till SHF för att få nya inloggningsuppgifter och fullständiga manualer så ni kan komma igång med att lägga upp material. OBS: ert förra material finns nu och till årets slut på en inofficiell "spar"-adress: www.old.hembygd.se/index.asp?lev=2180, men åker inte automatiskt med utan försvinner om man inte flyttar det.
- Har ni aldrig haft hemsida, är detta ett idealiskt tillfälle att "bli med hemsida" – ni kommer att samlas under region Östergötland men får en webbadress med eget namn, ex: www.hembygd.se/foreningsnamn.
- Har ni egen, extern hemsida får ni ändå gärna skicka in avtalet och kan välja att antingen direktlänka till er egen sida eller bygga en till under portalen. Fördelen är att ni då kan utnyttja evenemangskalendern, som är ett utmärkt skyltfönster utåt för era aktiviteter. Glöm inte att även i dess rubrik skriva ert föreningsnamn så ni syns ordentligt i kalendern!

Undertecknad är ny webbadministratör för länsförbundets webbportal. Jag hjälper gärna till med diverse frågor och har även begränsad möjlighet att korrigera och redigera era föreningssidor om ni får problem. Lycka till – hoppas vi ses på nätet!

Jesper Ström, kansliet ÖHF

Höstprogram 2012

Tisdag 9 oktober,
kl 18.30

Försvunnen värld, författare & vetenskapsjournalist Maja Hagerman
Samarr: Folkuniversitetet

Tisdag 6 november,
kl 18.30

Vad finns på kyrkvinden? Måleritekniska undersökningar av tidigmedeltida muralmålningar i Östergötland, konservator Anna Henningsson
Samarr: Folkuniversitetet

Lördag 24 november,
kl 13 – 16

Braskseminarium
2013 är det 500 år sedan Hans Brask vigdes till biskop i Linköpings stift. Om biskop Brask, mest känd för brasklappen, och hans tid finns mycket att berätta. Detta kommer att ske på många håll i länet under nästa år. Som upptakt till Braskåret anordnas ett seminarium med ett flertal föreläsare – se vidare www.brask2013.se
Samarr: Folkuniversitetet, Linköpings domkyrkas vänner, Stiftshistoriska Sällskapet i Linköpings stift, Slotts- och Domkyrkomuseet.

Tisdag 11 december,
kl 18.30

Bland troll och andra väsen
Docenten i litteraturvetenskap och folklivsforskning Ebbe Schön
Samarr: Folkuniversitetet

Lokal: Wallenbergssalen, Östergötlands museum

Entréavgift: Föreläsningar fri entré för medlemmar i Östergötlands Fornminnes- och Museiförening.

-Icke medlemmar 50:-/ person och föreläsning.

-Braskseminariet fri entré för medlemmar i Östergötlands Fornminnes- och Museiförening, Linköpings Domkyrkas vänner och Stiftshistoriska sällskapet i Linköpings stift.

-Icke medlemmar i föreningar enligt ovan 100:-/ person.

Välkomna!

Vigsel på hembygdsgård?

Som en kullrig saltsten på en betesäng står Gröna paviljongen inbäddad i vårgrönskan vid Mjölby Hembygdsgård. Paviljongen har funnits på plats sedan 1983 och nu har medlemmarna i Mjölby Hembygdsförening kommit på ett sätt att använda den.

– Det började med ett sammanträde om hur vi skulle förnya verksamheten, säger Birgitta Wastesson som är en av initiativtagarna till projektet.

Hon står på backen framför den nyrenoverade byggnaden och blickar ut över Svartån. När idén om att göra Gröna paviljongen till ett bröllopskapell kom upp, vände sig hembygdsföreningen till kyrkan för att fråga ifall projektet kunde genomföras.

– Prästerna blev intresserade och vi har redan haft tre vigslar här, förklarar Birgitta Wastesson förtjust.

Tanken är att både borgliga och kyrkliga vigslar ska hållas i Gröna paviljongen. Bredvid Birgitta Wastesson står Marianne Gräns. Hon kan berätta om paviljongens tidigare historia.

– Den stod i en trädgård vid Magasinsgatan. Där bodde en dam som kallades ”Lisa i Tornhuset” och när man kom med tåget till Mjölby var paviljongen ett riktmärke, minns hon.

Birgitta Wastesson och Marianne Gräns hoppas att många besökare kommer till det nya bröllopskapellet.

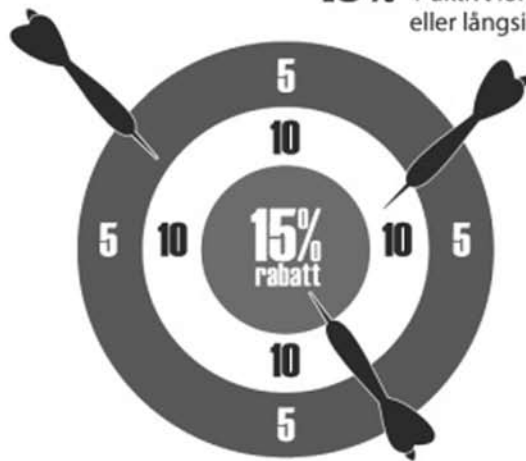
Mjölby Hembygdsförening hoppas att bröllopskapellet ska locka till sig yngre besökare. Därför har de också bestämt sig för att ordna en bröllopsutställning 2013.

– Vi brukar normalt inte säga vad nästa års utställning ska handla om. Men i år gör vi ett undantag, avslutar Birgitta Wastesson med ett underfundigt leende på läpparna.

Text och bild: Fredrik Häger

5 % Boendeförsäkring
+ extra sakförsäkring

10 % Boendeförsäkring
+ aktivt lönekonto
eller långsiktigt sparande

15 % Boendeförsäkring
+ aktivt lönekonto
+ långsiktigt sparande

Träffa oss och bli förmånskund
redan idag! Läs mer på vår hemsida
lansforsakringar.se/ostgota

Länsförsäkringar
Östgöta
Bank & Försäkring

Hembygdsrörelsen protesterar mot nya folkbokföringen

I helgen 25-26 maj vid Sveriges Hembygdsförbunds riksstämman i Visby där Östergötland representerades av förbundets Birgitta Hertin och Inga Britta Adolfsson, gjordes följande uttalande:

Bevara sockenindelningen!

Uttalande vid Sveriges Hembygdsförbunds (SHF) riksstämman i Visby 2012, med anledning av regeringens planer på att göra genomgripande förändringar av den svenska folkbokföringen.

Den svenska befolkningsstatistiken har sedan 1600-talet utgått från en genom tiderna i princip oförändrad indelning av landet i ett par tusen församlingar (tidigare socknar). Församlings- och sockenindelningen är levande i människors medvetande och har stor betydelse för lokal identitet och tillhörighet. Den långa obrutna befolkningsstatistiken gör det möjligt att i historieforskning följa människor från vaggan till graven, till glädje för hundratusentals släkt- och bygdeforskare över hela Sverige. Denna befolkningsstatistik är väsentlig för planeringen av vår gemensamma framtid.

SHF vill härmed kraftfullt protestera mot alla planer på att förändra indelningsgrunden. Den gamla församlingsindelningen är, liksom socknarnas namn, levande historia med stark livskraft under nära tusen år och en

integrerad del av landskapsmiljön. Den är en del av Sveriges immateriella kulturarv, vilket regeringen så sent som 2010 förbundit sig att skydda när man ratificerade Unescos konvention för skydd av det immateriella kulturarvet.

SHF uppmanar regeringen att följa det förslag som Folkbokföringsutredningen (SOU 2009:75) föreslog i sitt betänkande, nämligen att folkbokföringen ska ske i historiskt stabila distrikt som följer Svenska kyrkans församlingsindelning 1999/2000.

Äldre tiders sockenstämmaprotokoll.

Foto: Landsarkivet i Vadstena (med tillstånd)

Blåsig hembygdsdag i Fillinge

Framför den nya scenen vid tingshuset i Fillinge sitter några människor och lyssnar när Åtvidabergs Blåsorkester spelar. Strax innan har ordförande i Östergötlands Hembygdsförbund, Denny Lawrot, invigt scenen och överlämnat ett diplom till Per Hemmingsson. Nu står de och småpratar med varandra för att hålla värmen. Men så får Per Hemmingsson bråttom. Han är ordförande i Bankekinds Hembygdsförening och har mycket att göra idag. I samband med hembygdsdagen i Fillinge Tingshus, firar också Bankekinds Hembygdsförening 30 år.

Hantverk och varm korv

På gården framför tingshuset är några tält uppslagna med rejäla spännband som stödlinor. I skydd under tälttaken visar hantverkare prov på sina alster och de besökare som är hungriga kan köpa kokt korv eller hamburgare. Men de flesta håller sig inomhus och värmer sig med en kopp kaffe i serveringen. Eller så tittar de på alla bilder som hembygdsföreningens medlemmar har hängt upp på skärmar. I ljuset från fönstren kan de som är intresserade se på fotografierna och följa föreningens verksamhet genom tiden.

Sång och teater

Vid scenen förbereder Margaretha Karlsson sitt sång-

framträdande. Till sin hjälp har hon en klarinettist och en pianist. Per Hemmingsson tar upp mikrofonen och presenterar Margaretha Karlsson som bygdens egen sångfågel. Därefter inleder musikerna programmet med en instrumental låt av Benny Goodman. Under tiden som Margaretha Karlsson sjunger en sång av Mats Pålsson, ansluter sig en liten skara ovanligt klädda människor till åskådarna framför scenen. I denna skara finns en vacker norsk kvinna iförd en svart folkdräkt med färggranna, smala broderier. Till gemål har hon en beväring som rätar till sin trekantiga hatt. Prästen går bredvid dem. De är alla skådespelare i ett teaterstycke som kommer att framföras senare under eftermiddagen.

Text och bild: Fredrik Häger

Denny Lawrot överlämnade diplom till Per Hemmingsson.

Grinden till dåtiden öppnades på Nubbekullen

Inga Britta Adolfsson står på den lilla verandan och lyssnar spánt. Hon är klädd i hatt, kjol, blus och förkläde. Strax hör hon ljudet av inbromsande däck. Hon går nedför grusgången och öppnar grinden. Bussen från Godegårdsskolan har just anlänt till Nubbekullen och barnen kommer ut. De ser sig omkring med stora ögon. Den här skoldagen kommer inte att bli som vanligt.

Inga Britta Adolfsson klappar med händerna och barnen lystrar. De följer henne fram till verandan där några medlemmar från Västra Ny Hembygdsförening väntar. Tillsammans med barnen sjunger de psalm 176. Därefter berättar hon hur den här skoldagen kommer att vara.

Skapande skola

Ögonblicket senare har barnen försvunnit från grusgången. De är i full färd med att arbeta på stationerna som hembygdsföreningens medlemmar bemannar. Barnen skrubbar mattor vid vattenkällan, hugger ved framför ladugården och sår med såskäppa på grässlånten.

Barnen fick lära sig att byka och skura mattor.

– Västra Ny Hembygdsförening har ordnat sådana här tidsresor några år nu, säger Inga Britta Adolfsson under en paus i arbetet.

Med på resan är även två lärare från Godegårdsskolan.

– Vi har fått bidrag från projektet Skapande skola och har tidigare varit i Gamla Linköpings skolmuseum, berättar Birgit Larsson Andersson.

De har också besökt Gristorpet i Godegård och när de kommer hem ska de arbeta vidare med lärdomarna från Nubbekullen.

– Vi ska redovisa resultatet för kommunen, säger Birgit Larsson Andersson.

Steka och diska

Även om vädrets makter visar sig från sin bästa sida är det fullt av aktiviteter inomhus. I köket står Inger Lundin Blad. Hon hjälper barnen att steka runda plättar i en gammal lagg av järn. Det fräser och ryker om pannan.

Räcker inte värmen till får barnen lägga in ett vedträ i spisen. När plättarna är färdigstekta lägger barnen på en klick sylt och så slinker de snabbt ned i magarna. Stekset sprider sig ut genom det öppna fönstret. Där utanför väntar Arne Lundin vid diskbaljan och när barnen ätit upp plättarna springer de ut för att skölja sina tallrikar.

Rast med matsäck

Inga Britta Adolfsson svänger en liten klocka som hon håller i handen. Kläppens pinglande ekar över Nubbekullen. Det är rast och barnen skyndar sig fram till sina ryggsäckar för att ta upp smörgåsar och dricka. Sedan vill de leka. Barnen tumlar runt på grässlånten. De jagar varandra, brottas och tjoar. Men så pinglar klockan igen och det är dags att återgå till arbetsuppgifterna.

Sören Andersson står bakom en gammal bälgkamera på stativ. Över huvudet har han ett skynke och de barn som vill bli låtsasfotograferade kan ställa upp sig framför kameraobjektivet.

– De brukar tycka det är roligt att titta på mattskivan eftersom bilden blir felvänd, säger han och trycker på utlösaren.

Hemfärd med nya erfarenheter

Någon timma efter lunch är skoldagen slut och Inga Britta Adolfsson samlar alla barnen framför sig. Hon tackar för deras medverkan och delar ut planscher med August Malmströms berömda motiv ”Grindslånten”. En stund senare bromsar skolbussen in framför Nubbekullen och barnen ilar in genom dörren. Snart har bussen åkt iväg och medlemmarna i Västra Ny Hembygdsförening sätter sig på tröskeln till logen för att vila. I morgon kommer de större barnen från mellanstadiet att få göra samma lärorika tidsresa här på Nubbekullen.

Text och bild: Fredrik Häger

Marianne Sjögren visade hur dockor kan tillverkas av kluvna vedträn.

Celeber gäst besökte Nykil

Ett stort antal bilar står tätt parkerade utanför Nykils kyrka. De har kommit från länets alla hörn och personerna som åkt i dem sitter vid borden i Gamlegården. Östergötlands Hembygdsförbunds årsmöte ska just börja och Roland Johansson tar upp mikrofonen.

– Vi i Nykils Hembygdsförening vill hälsa er alla välkomna hit, säger han och blickar ut över församlingen.

Han berättar om verksamheten i föreningen och räcker sedan över mikrofonen till ordförande i Östergötlands Hembygdsförbund, Denny Lawrot, som redogör för de aktuella händelserna inom förbundet.

Hembygd i städerna

Minuterna innan har en man i svart skinnjacka klivit in i lokalen. Han byter några ord med personerna som står vid entrén och sätter sig på en stol bredvid bordet längst fram. När Denny Lawrot har talat klart vänder han sig mot mannen och presenterar honom för deltagarna.

– Jag vill härmed ge ordet till generalsekreteraren i Sveriges Hembygdsförbund, Jan Nordvall.

– Tack, säger Jan Nordvall och tar mikrofonen ur Denny Lawrots hand.

Han har rest hela vägen från Stockholm och vill berätta något för östgötarna som sitter samlade i Nykil.

– Landsbygdens fortsatta avfolkning gör att föreningslivet blir viktigare för de som bor kvar och hembygdsföreningen är ofta den sista föreningen som kastar in handduken, säger Jan Nordvall.

Han tror att detta har sin förklaring i den breda verksamheten som ryms inom en hembygdsförening. Men trots den ökande mängden nybildade hembygdsföreningar vill han påpeka att medlemsantalet per förening i genomsnitt sjunker.

– Om den här rörelsen ska ha en framtid som kan blicka framåt femtio år är det viktigt att vi börjar prata om hembygd i städerna. Hembygd finns överallt, precis lika mycket i städerna som på landet.

Jan Nordvall menar att ordet hembygd till stor del förknippas med landsbygden. Men hembygd handlar egentligen om en plats som människor har en anknytning till. En plats som de bryr sig om och känner omsorg för.

Levande folkrörelse

När Jan Nordvall tillträdde posten som generalsekreterare för tre år sedan blev han överraskad av den utvecklingsvilja som finns inom hembygdsrörelsen.

– Man kan ha den föreställningen att det här är en rörelse som är stagnerad. Men jag har funnit att hembygdsrörelsen är en växande, stabil och levande folkrörelse.

Ordförande i Nykils Hembygdsförening, Roland Johansson, visade Dalby för Jan Nordvall.

Jan Nordvall har ett stort intresse för hembygden och kan prata länge om detta. Han plockar upp sin mobiltelefon för att se hur lång tid det är kvar innan årsmötesförhandlingarna ska ta vid.

– Till sist vill jag ställa en fråga till hembygdsrörelsen i Östergötland. Hur ser ni på att bli värdar för riksstämman 2014?

Församlingen tystnar och de ansvariga inom Östergötlands Hembygdsförbund tittar på varandra. Efter en stund öppnar Denny Lawrot munnen och tackar lågmält för inviten. Han ber att få återkomma med svar på den frågan.

Förhandlingar och ärtsoppa

Därefter träder ordförande i Sveriges Hembygdsförbund, Birger Svanström, fram tillsammans med Mikael Johansson och Roland Johansson. De sätter sig på podiet och ordföranden förklarar årsmötesförhandlingarna öppnade. Under tiden som förhandlingarna pågår tränger sig ljudet av porslinskrammel genom den skjutbara mellanväggen.

Barbro Ragnar och Ulla-Britt Gustavsson visade de textila samlingarna på hembygdsgården Dalby.

Medlemmarna i Nykils Hembygdsförening är i full färd med att förbereda lunchen, som den här gången består av ärtsoppa med fläsk och smörgås. De dukar upp tallrikar, bestick och glas på serveringsbordet.

När förhandlingarna är avslutade skjuter hembygdsföreningens medlemmar ihop mellanväggen och kön till de väntande soppgrytorna ringlar sig snart lång.

Roland Johansson bjuder in deltagarna att besöka hembygdsgården Dalby som ligger några kilometer utanför Nykil, och när den sista tallriken har ställts på diskvagnen är snart Gamlegården tömd på besökare.

Färd till Dalby

Besökarna strosar över Dalbys marker och tittar in i de olika byggnaderna men drar sig så småningom till logen, där ett rum är inrett till bygdemuseum. Barbro Ragnar och Ulla-Britt Gustavsson väntar innanför dörren iklädda Nykils egen hembygdsdräkt. De visar samlingarna och berättar om dräktens tillkomst. Deltagarna visar stort intresse och dröjer sig kvar med nyfikna frågor. Roland Johansson bryter in och meddelar att den ambulerande kaffeserveringen har anlänt. Snart är museet tomt på besökare och framför det provisoriska serveringsbordet,

Bod på Dalby marker.

har det bildats en kö som sträcker sig ut på uppfarten till logen.

Under tiden som förevisningen pågått har skyn över Dalby mörknat och regnet strilar ned. Besökarna tackar för den trevliga dagen och skyndar iväg till sina bilar.

Text och bild: Fredrik Häger

Vi ger ut böcker!

Ett axprov ur vår tidigare utgivning:

Brevens Bruks hembygdsförening: Brevens Bruk, bruksliv i järnets tecken
Knutby-Faringe-Bladåker hembygdsförening: Bygden som steg ur havet
Fanthyttans bygdeförening: Fanthytan
Borensbergs hembygdsförening: Från Husbyfjäll till Borensberg
Lima, Rörbäcksnäs och Transtrands hembygdsföreningar: Gränsland
Hafsta byalag: Hafsta genom tiderna
Föreningen Hårdakvarn: Hårdakvarn
Idre hembygdsförening: Idre bygdebok del 1, 2 och 3
Kvistholmsgruppen: Kvistholmskrönika
Ragnarö byalag: Livet i ragnarö
Norra Vi hembygdsförening: Norra Vi
Norra Vi hembygdsförening: Ydrebo
Torpa hembygdsförening: Om Torpa kyrka
Torpa hembygdsförening: Skrävör och visor
Reftele hembygdsförening: Reftelebygd
Röks hembygdsförening: Röksminnen
Rök-Svanshals byalag: Svanshalsminnen
Stoby historieförbund: Stoby by
Särna fornminnesförening: Särnmål

Vi erbjuder Dig eller Din förening:

- ✧ hjälp med allt från manus till färdig bok
- ✧ formgivning
- ✧ upplagor från 50 ex och uppåt
- ✧ tryckning
- ✧ intressanta priser
- ✧ handledning

Kontakta oss så får vi diskutera just din situation!

Upplands-Bro Kulturhistoriska förening: Upplands-Bro från då till nu
Birgitta Olsson: Bondeuppror i Skåne
Johan Birath: Brännvin, vatten och bröd. Del 1 och 2
Johan Birath: Ekeby sockenstämmor 1787-1818
Johan Birath: Mordet i Hycklinge
Johan Birath: Mordet i Ljungstorp
Johan Birath: Mordet i Mjölby
Johan Birath: Mordet vid Stjernesand
Johan Birath: Spöken i Östergötland
Berit och Lars Eric Fjellman: Dalsland och gränsbygden. Del 1 och 2

Erik Jonsson: De första Ormsjöutvandringarna. Del 1 och 2
Bror Steen: En Parvells minnen från Häggstada Norrgård
Östen Andersson: Fjärdingsman i skärgården
Östen Andersson: Örskärs
Rune Andersson: Folket på Rygga by
Tony Hagström: Från bondby till municipalsamhälle (Kisa)
Bengt-Arne Bengtsson: Från Östra stambanan till Ostlänken/Göteborgsbanan
Anders Ejdervik och Anders Dahlin: Grövelsjöfjällen, gränslösa fjäll
Sten-Olof Ragnar: Gårdar och stugor i Åsbo
Lennart Nilsson: Gårdarna utmed Lagans strand

Sven Thurin: Historien om Myggsjön
Verner Lindblom och Bengt Räsled: Lexikon, Västergötlands tidiga historia
Bo Werkström: Lunds Timmer AB
Per-Anders Lundh: Mellan Liljeholmen och Somvik
Mona Söderbäck: Mitt Ödeshög
Bo Jansson: Mjölby industrihistoria
Gudrun F. Brännberg: Målare i Medelpad
Kajsa Karlsson: Människor, mark och skiften i Knipered under 250 år
Anita Kindstrand: Ordstav och talesätt i Umnarydsbygden
Rosa Lindeberg och Majken Sörman-Olsson: Rosas bok
Torbjörn Ljungqvist: Röfors
Eva Fagerberg: Sankta Ingrid av Skänninge
Alice Andersson: Skeppsås kyrkogård
Catherine Lagercrantz: Tamms på Österbybruk
Ejle Fasth: Tranås hommuskår 110 år
Göran Källgård: Vargjakt, emigranter och en drunknad griskulting
Mikael Edberg: Ytterbys gårdar och torp
och många fler ...

Atremi

Axstad Södergård,
0142-171 00
www.atremi.se

595 94 Mjölby
info@atremi.se

Posttidning

Avsändare:
Östergötlands Hembygdsförbund
Tellbovägen 14
585 64 Linghem

Scenerier från Dalby Hembygdsgård, Nykil

Foto: Jesper Ström